

Bijlage 16 – Woordenschatuitbreiding

In paragraaf 6.5.3 *Betekeningen van woorden leren en achterhalen* worden de vier fasen van woordenschatverwerking: voorbereken, semantiseren, consolideren en controleren (Verhallen & Verhallen, 2003) genoemd. Hieronder worden deze fasen verder uitgewerkt.

Vorbewerken

In deze fase gaat het om het creëren van een context en het activeren van voorkennis van leerlingen over het onderwerp. Het voorbereken moet kort en motiverend zijn. Het is direct gericht op het leren van de betekenis van nieuwe woorden.

- Zet woorden die leerlingen noemen bij het ophalen van de voorkennis in een woordspin/mindmap.
- Voeg aan de woordspin de woorden toe die in het boek gebruikt worden.

Semantiseren

De tweede fase staat in het teken van de betekenis van een woord verduidelijken binnen de context. Het gaat om een betekenis aanduiding waardoor leerlingen nieuwe labels kunnen toevoegen aan bekende concepten. Hierbij is het leggen van associaties van belang om nieuwe woorden te memoriseren. Semantisering is een korte fase.

- *Uitbeelden*. Maak gebruik van beeldmateriaal zodat het woord zichtbaar wordt.
- *Uitleggen*. Leg het woord kort en helder uit zodat de betekenis overkomt.
- *Uitbreiden*. Bied relaties tussen verschillende woorden aan.

Consolideren

De derde fase is gericht op het inoefenen van woorden. Het gaat hierbij om vaak, op verschillende manieren en verschillende momenten de aangeboden woorden en betekenissen te herhalen. Een woord moet minimaal zeven keer herhaald worden in verschillende contexten wil het beklijven (zie ook suggesties in 6.5.3).

- Herhaal het (vaktaal)woord verschillende keren tijdens de les waarin het is geïntroduceerd. Bijvoorbeeld door het woord op het (digi)bord te zetten en te turven hoe vaak het woord (zinvol) door de leerlingen in de les gebruikt is.
- Zet het woord de volgende les meteen weer op het (digi)bord.
- Bied leerlingen overzichten aan van de belangrijke (vaktaal)woorden voorzien van een uitwerking. Sla hierbij de fasen voorberekening en semantisering niet over. De kans bestaat anders dat leerlingen gaan 'stampen', waarbij zij de woorden en hun verklaring zien als willekeurige feiten en niet als betekenisvolle gehelen.
- Laat bij het inprenten gebruikmaken van overhoorprogramma's.

Controleren

De vierde en laatste fase is het nagaan of de nieuwe woorden wel beklijven. Dit kan door middel van begrippentoetsen of nieuwe woordspinnen. De consolidatiefase gaat net zo lang door tot de woorden op het te behalen niveau zijn. Daarom moet er voortdurend gecontroleerd worden. Dit is korte termijn controle. Bij lange termijn controle gaat het om controleren of de betekenis van de woorden niet is weggezaakt (na een of meer hoofdstukken).